

**MOKESTINIŲ GINČŲ KOMISIJA PRIE
LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS**

**SPRENDIMAS
DĖL 2018-07-03 P.P.1 SKUNDO**

2018 m. rugpjūčio 31 d. Nr. S-144 (7-124/2018)
Vilnius

Mokestinių ginčų komisija prie
Lietuvos Respublikos Vyriausybės,
susidedanti iš:
pirmininkės
komisijos narių

Editos Galiauskaitės – pranešėja
Rasos Stravinskaitės
Andriaus Veniaus
Vilmos Vildžiūnaitės

sekretoriaujant
dalyvaujant mokesčių mokėtojais ir jos atstovams

Ramutei Matkevičienei
Duomenys neskelbiami
Duomenys neskelbiami

mokesčių administratoriaus atstovei

2018 m. rugpjūčio 7 d. posėdyje išnagrinėjusi P.P.1 (toliau – Pareiškėja) 2018-07-03 skundą dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Inspekcija) 2018-03-07 sprendimo dėl atleidimo nuo baudų, delspinigių ir / ar palūkanų Nr. (21.199)-500-56, n u s t a t ė:

Pareiškėja 2018-08-03 skunde (gautas 2018-07-05) Mokestinių ginčų komisijai prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Komisija) nurodė, jog jos atžvilgiu pradėta išieškojimo procedūra ir paskelbtos varžytinės vieninteliam jos vardu įregistruotam nekilnojamam turtui – gyvenamajam būstui, todėl prašo Komisijos sprendimo dėl Pareiškėjo skundo terminą, remiantis Mokesčių administravimo įstatymo (toliau – MAĮ) 155 str. 3 dalimi, sutrumpinti iki 30 dienų.

Komisija, įvertinusi Pareiškėjos prašyme nurodytas priežastis ir Komisijoje nagrinėjamų bylų skaičių, dėl kurių sprendimai turi būti priimti 2018 m. liepos ir rugpjūčio mėn., nemato galimybių sutrumpinti sprendimo priėmimą iki 30 dienų, todėl minėtas Pareiškėjos prašymas netenkinamas.

Inspekcija ginčijamu sprendimu, vadovaudamasi Mokesčių administravimo įstatymo (toliau – MAĮ) 100 str. 1 d. 3 punktu ir 141 str. 1 d. 1–2 punktais, Atleidimo nuo baudų, delspinigių ir palūkanų taisyklių, patvirtintų Inspekcijos viršininko 2004-07-26 įsakymu Nr. VA-144 (toliau – Taisyklės), 5–7 ir 28.2 punktais ir išnagrinėjusi Pareiškėjos 2018-02-06 gautą prašymą dėl atleidimo nuo delspinigių ir likusios skolos išdėstymo bei išieškojimo sustabdymo, neatleido Pareiškėjos nuo 69740,94 Eur gyventojų pajamų mokesčio (toliau – GPM) delspinigių už laikotarpį nuo 2011-06-01 iki 2017-02-04 ir neatleido Pareiškėjos nuo 5886,53 Eur GPM baudos.

Sprendime nurodoma, jog Mokesčių apskaitos informacinės sistemos (toliau – MAIS) duomenimis, Pareiškėja 2018-02-23 (prašymo nagrinėjimo dieną) valstybės biudžetui buvo skolinga 57715,55 Eur GPM, 5886,53 Eur GPM baudos ir 69740,94 Eur GPM delspinigių. Dėl galimybės atidėti ar išdėstyti mokesčio sumokėjimą ir sudaryti mokesstinės paskolos sutartį, Pareiškėja informuota Inspekcijos nepriemokų administravimo departamento 2018-02-14 raštu Nr. (23.1-08)RNA-4662 „Dėl X prašymo išdėstyti mokesstinės nepriemokos mokėjimą“.

Pažymima, jog Vilniaus apskrities valstybinė mokesčių inspekcija (toliau – Vilniaus AVMI) atliko Pareiškėjos mokestinį patikrinimą už 2004–2008 m. ir surašė 2014-01-14 patikrinimo aktą Nr. (4.65)-480-1, kuriame nurodė, jog Pareiškėja 2004–2008 m. gavo B klasės pajamų, kurių nedeklaravo ir nesumokėjo priklausančio mokėti GPM. Vilniaus AVMI 2014-03-24 sprendimu Nr. (4.65) FR0682-150 buvo patvirtinta Pareiškėjos mokėtina į valstybės biudžetą 203253 Lt (58866,14 Eur) GPM suma, apskaičiuota 178294 Lt (51637,51 Eur) GPM delspinigių suma, paskirta 20325 Lt (5886,53 Eur) GPM bauda. Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui (toliau – LVAT) 2016-07-14 priėmus nutartį administracinėje byloje Nr. A-1378-556/2016, kuria buvo atmestas Pareiškėjos skundas, minėtas sprendimas yra įsiteisėjęs.

Dėl atleidimo nuo apskaičiuotų GPM delspinigių

Inspekcija sprendime cituoja atleidimo nuo delspinigių pagrindus, nustatytus MAĮ 100 str. 1 dalies, 141 str. 1 dalies, Taisyklių 7 punkto nuostatose. Nurodo, jog atleidimo nuo skaičiuojamų (apskaičiuotų), bet nesumokėtų (neišieškotų) delspinigių pagrindai yra aiškiai apibrėžti MAĮ 100 str. 1 dalyje (141 str. 1 dalyje). Prašymas atleisti nuo delspinigių gali būti tenkinamas tik tada, jei yra nors viena aplinkybė, numatyta ir įtvirtinta aukščiau nurodytose teisės aktų normose.

Remiantis MAĮ 100 str. 1 d. 2 punkto bei 141 str. 1 d. 1 punkto nuostatomis, mokesčių mokėtojas atleidžiamas nuo delspinigių, jei įrodo, kad nėra kaltas dėl padaryto pažeidimo. Inspekcija cituoja LVAT praktiką, aiškinančią aptariamą atleidimo nuo delspinigių pagrindą (2011-03-28 nutartis adm. byloje Nr. A556-364/2011). Pažymi, jog Pareiškėja su prašymu nepateikė pagrįstų įrodymų, kuriais remiantis būtų galima teigti, kad ji nėra kalta dėl padaryto pažeidimo. Pareiškėja nenurodė argumentų, laikytinų Pareiškėjos kaltę paneigiančiomis aplinkybėmis, nes už tinkamą mokesčių sumokėjimą yra atsakingas pats mokesčių mokėtojas. Inspekcija pažymi, jog Vilniaus AVMI 2014-03-24 sprendimu dėl patikrinimo akto tvirtinimo Nr. (4.65)-FR0682-150 patvirtinti pažeidimai įrodo bei neleidžia abejoti, jog Pareiškėja siekė išvengti mokesčių prievolių, nes neapskaičiavo, nedeklaravo ir teisės aktų nustatyta tvarka į biudžetą nesumokėjo papildomai apskaičiuoto GPM ir su juo susijusių sumų. Įvertinus išdėstytą, Inspekcijos tvirtinimu, nėra pagrindo teigti, jog Pareiškėja nėra kalta dėl padaryto pažeidimo.

Pagal MAĮ 40 str. nuostatas mokesčių mokėtojo pareiga yra teisingai apskaičiuoti mokesčius ir laiku įvykdyti mokesčines prievolės. Mokesčių mokėtojui laiku neįvykdžiusiam savo pagrindinės prievolės, atsiranda nauja prievolė – sumokėti už pradelstą laikotarpį atitinkamą delspinigių sumą. Už tinkamą prievolių vykdymą atsakingas tik mokesčių mokėtojas, o delspinigių skaičiavimas siejamas su mokesčių mokėtojo neteisėtu elgesiu mokant mokesčius. Sprendime konstatuojama, kad Pareiškėja laikytina kalta dėl laiku nesumokėtų patikrinimo metu papildomai apskaičiuotų mokesčių (GPM, PVM ir PSD įmokų), todėl vadovaujantis MAĮ 141 str. 1 d. 1 punktu neatleistina nuo ginčo delspinigių mokėjimo.

Pagal MAĮ 141 str. 1 d. 2 punktą mokesčių mokėtojas atleidžiamas nuo delspinigių, jei mokesčio įstatymas pažeistas dėl aplinkybių, kurios nepriklausė nuo mokesčių mokėtojo valios ir kurių jis nenumatė ir negalėjo numatyti. Nagrinėjamu atveju aplinkybių, kurias būtų galima prilyginti *force majeure, cas fortuit ar vis absoluta*, nenustatyta, todėl padaryta išvada, kad MAĮ 141 str. 1 d. 2 p. pagrindu Pareiškėja nuo ginčo delspinigių mokėjimo negali būti atleista.

Nagrinėjamu atveju, pasak Inspekcijos, taip pat konstatuotina, kad Pareiškėja, laiku nesumokėjusi įstatymo nustatyta tvarka apskaičiuotų mokesčių, padarė žalą biudžetui, nes į jį laiku nepateko mokėtinos sumos, todėl atleisti Pareiškėją nuo ginčo delspinigių mokėjimo pagal

MAĮ 141 str. 1 d. 3 punktą taip pat nėra pagrindo. Duomenų, jog Pareiškėja mokesčio įstatymą pažeidė dėl klaidingo apibendrinto mokesčio įstatymo paaiškinimo ar dėl mokesčių administratoriaus raštu ar telefonu suteiktos klaidingos konsultacijos, nenustatyta, todėl MAĮ 141 str. 1 d. 4 punkto nuostatos nagrinėjamu atveju netaikytinos. Prašymo nagrinėjimo metu nenustatyta mokesčių administratoriaus veiksmų, kurie pašalintų pačios Pareiškėjos atsakomybę ir būtų pagrindas konstatuoti MAĮ 141 str. 1 d. 1, 2, 3 ir 4 punktuose numatytų atleidimo nuo delspinigių pagrindų buvimą, vadinasi, Pareiškėja negali būti atleista nuo GPM delspinigių mokėjimo pagal nei vieną iš MAĮ 141 str. 1 dalyje nurodytų atleidimo nuo delspinigių pagrindų.

Inspekcija nurodo, jog vadovaujantis MAĮ 100 str. 1 d. 3 punktu ir Taisyklių 7.3 papunkčiu, mokesčių mokėtojas – fizinis asmuo gali būti atleidžiamas nuo delspinigių mokėjimo, jei yra sunki jo ekonominė / socialinė padėtis, kaip tai suprantama pagal MAĮ 113 str. 1 d. 3 punktą, t. y. fiziniam asmeniui reikia valstybės paramos (asmuo yra pensinio amžiaus, invalidas, asmeniui reikalingas gydymas, medicininė profilaktika ir reabilitacija, asmuo yra bedarbis, gauna socialinę pašalpą) arba tokia parama jau teikiama. Tokiu atveju mokesčių mokėtojas, prašydamas atleisti jį nuo delspinigių, mokesčių administratoriui turi pateikti kompetentingų institucijų išduotus dokumentus, patvirtinančius sunkią ekonominę ir / ar socialinę padėtį. Vertinant atleidimo nuo delspinigių galimybę minėtais MAĮ nustatytais pagrindais, privaloma įvertinti ne tik mokesčių mokėtojo priklausymą MAĮ išvardintoms socialinės padėties asmenų grupėms, bet ir surinkti duomenis apie mokesčio mokėtojo turimą turtą bei pajamas, iš kurių Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka galėtų būti išieškota mokestinė nepriemoka. Akcentuojama, jog Inspekcija nerenka, nesistemina ir neturi informacijos apie mokesčių mokėtojams teikiamą socialinę paramą, reikalingą pagalbą ir pan.

Kartu su prašymu atleisti nuo baudos ir delspinigių Pareiškėja Inspekcijai pateikė dokumentus, patvirtinančius jos sutuoktinio nustatytas ligas bei maksimaliam terminui, t. y. iki senatvės pensijos amžiaus sukakties dienos nustatytą jo ribotą darbingumą (50 proc.) lygį.

Inspekcija pažymi, jog trečiųjų asmenų pateiktų duomenų apie Pareiškėjos gautas pajamas už 2016 m. nėra. Valstybinės įmonės „(Duomenys neskelbiami)“ 2018-02-09 duomenimis Pareiškėjai nuosavybės teise priklauso žemės sklypas su gyvenamuoju namu, esantis adresu: (Duomenys neskelbiami), kuriam įregistruota hipoteka ir apribotos disponavimo teisės. VĮ „(Duomenys neskelbiami)“ duomenimis Pareiškėjos vardu įregistruotų transporto priemonių nėra.

Sprendime nurodoma, jog LVAT ne kartą yra akcentavęs, kad tam, jog galėtų būti taikomas MAĮ 113 str. 1 d. 3 punkte nurodytas atleidimo nuo delspinigių pagrindas, turėtų būti neginčytinai įrodyta, kad fiziniam asmeniui reikalinga valstybės parama (žr. pvz. LVAT 2011-01-31 nutartis adm. byloje A⁵⁵⁶-254/2011, 2011-04-18 adm. byloje A⁵⁵⁶-221/2011). Todėl nustatyta aplinkybė apie Pareiškėjos sutuoktinio ribotą darbingumą bei aplinkybė, kad Pareiškėjos paskutiniiais metais gaunamos pajamos nėra didelės, savaime nesudaro pagrindo išvadai, kad Pareiškėjos ekonominė socialinė padėtis yra sunki. Įvertinus faktinę aplinkybę, kad po mokestinių ginčų įsiteisėjusia LVAT 2016-07-14 nutartimi byloje A-1378-556/2016 patvirtinta, kad Pareiškėja su sutuoktiniu laikotarpiu nuo 2004-01-01 iki 2008-12-31 gavo ženkliai 1426513,74 Lt (413146,94 Eur) kitų su darbo santykiais nesusijusių ir ne individualios veiklos pajamų sumą, konstatuota, kad praėjęs laikotarpis nuo minėtų pajamų gavimo, įvertinus gautų pajamų dydį (1426513 Lt), negali būti besąlyginis pagrindas pripažinti, kad Pareiškėjos finansinė padėtis yra sunki. Atsižvelgdama į aukščiau išdėstytą, Inspekcija konstatavo, jog Pareiškėjos ekonominė (socialinė) padėtis nėra sunki, todėl jai netaikytinos MAĮ 100 str. 1 d. 3 punkto nuostatos ir ji neatleistina nuo 69740,94 Eur GPM delspinigių mokėjimo.

Dėl atleidimo nuo paskirtos GPM baudos

Inspekcija nurodo, jog mokesčių mokėtojų atleidimą nuo baudų reglamentuoja MAĮ 141 straipsnis ir Taisyklių 5 ir 6 punktuose nurodyti pagrindai. Esant nors vienam atleidimo nuo baudų pagrindui, nurodytam MAĮ 141 str. 1 dalyje, pagal to paties įstatymo 141 str. 2 dalį bei Taisyklių 6 punktą nuo baudos atleidžiama tik tuo atveju, kai su paskirta bauda susijęs mokestis yra sumokėtas (įskaitytas mokesčių mokėtojo prašymu), išieškotas (įskaitytas mokesčių

administratoriaus iniciatyva) ar su paskirta bauda susijusio mokesčio sumokėjimo terminas MAĮ 88 straipsnyje nustatyta tvarka yra atidėtas arba išdėstytas.

Taigi, pasak Inspekcijos, atleidimas nuo baudos sietinas su mokesčio sumokėjimu arba jo priverstiniu išieškojimu, arba priskaičiuoto mokesčio sumokėjimo atidėjimu arba išdėstymu. Priešingu atveju įstatymų leidėjas draudžia atleisti nuo atitinkamo mokesčio baudos (LVAT 2008-06-04 nutartis adm. byloje Nr. A556-903/2008). Išnagrinėjus atleidimo nuo GPM baudos galimybę, nustatyta, kad Pareiškėja nesumokėjo 57715,55 Eur GPM. Pareiškėja taip pat su mokesčių administratoriumi nėra pasirašiusi mokestinės paskolos sutarties pagal MAĮ 88 str. nuostatas, GPM mokėjimas nėra atidėtas ar išdėstytas. Pareiškėjai neįvykdžius MAĮ 141 str. 2 dalyje nurodytų sąlygų negali būti sprendžiamas atleidimo nuo baudos klausimas pagal MAĮ 141 str. 1 d., todėl Pareiškėja neatleistina nuo 5886,53 Eur GPM baudos mokėjimo.

Pareiškėja nesutinka su Inspekcijos sprendimu ir prašo ją atleisti nuo delspinigių MAĮ 100 str. 1 dalies ir 141 str. 1 dalies nustatyto pagrindu, t. y. kai delspinigius išieškoti netikslinga ekonominiu ir (ar) socialiniu požiūriu, kaip tai suprantama pagal MAĮ 113 str. 1 dalies nuostatas. Pareiškėja atkreipia dėmesį į aplinkybę, jog mokestinis patikrinimas ir mokestinis ginčas truko ilgą laiką, t. y. nuo 2009 m. gruodžio 31 d. iki 2016 liepos 14 d., per tą laiką iš esmės pasikeitė Pareiškėjos ir jos sutuoktinio finansinės galimybės. Galutinis Pareiškėjai nepalankus teismo sprendimas buvo priimtas tik 2016-07-14, nors tikrinti buvo 2004–2008 m. mokestiniai laikotarpiai. Pareiškėja nurodo, jog mokestinį ginčą kartu su sutuoktiniu pradėjo turėdami teisėtų lūkesčių ir tikėdami palankia bylų baigtimi, tačiau per 7 metus, per kuriuos vyko ginčas, pasikeitė gaunamos pajamos – šiuo metu jos itin menkos (jas sudaro Pareiškėjos sutuoktinio invalidumo pašalpa ir Pareiškėjos senatvės pensija), dėl ilgo bylinėjimosi metu patirto streso pablogėjo Pareiškėjos sutuoktinio sveikata. Delspinigiai skaičiuojami už visą laikotarpį, kol vyko mokestinis patikrinimas ir mokestinis ginčas, tačiau mokesčių mokėtojų teisių gynimas negali turėti neigiamų pasekmių.

Pareiškėja nurodo, jog Inspekcija, priimdama ginčijamą sprendimą, neteisingai įvertino Pareiškėjos ir jos sutuoktinio ekonominę padėtį, t. y. akcentavo turimą nekilnojamąjį turtą ir tikrinamuoju laikotarpiu buvusias pajamas, todėl nepagrįstai konstatavo, jog jų ekonominė padėtis nėra sunki ir nėra pagrindo atleisti nuo baudos ir delspinigių. Inspekcijos akcentuota aplinkybė, kad Pareiškėja ir jos sutuoktinis praeityje galėjo tinkamai vykdyti savo turtinius įsipareigojimus, niekaip neįrodo, jog ir dabartinė jų finansinė padėtis yra gera. Pareiškėja pabrėžia, kad dabartinės jos pajamos yra senatvės pensija, o sutuoktinio pajamos yra invalidumo pašalpa, kurios didžiąją dalį jis skiria vaistams. Pareiškėjos sutuoktinis yra bedarbis, neįgalusis, jam reikalingas gydymas, medicininė profilaktika ir rehabilitacija, be to, po kelių mėnesių (2018 m. lapkričio mėn.) jis išeis į pensiją.

Pareiškėja, remdamasi MAĮ 100 str. 2 dalies nuostatomis (dėl sunkios ekonominės padėties) prašo ją atleisti nuo delspinigių ir baudos arba bent jau juos sumažinti nurodydama Konsitucinio Teismo doktriną, jog už teisės pažeidimus valstybės nustatomos poveikio priemonės turi būti proporcingos (adekvačios) padarytam pažeidimui. Pareiškėja nurodo, jog dėl Pareiškėjai ir jos sutuoktiniui priskaičiuotų delspinigių ir paskirtos baudos pradėtas vykdymo procesas, paskelbtos varžytinės vieninteliame turimame turtui – būstui, todėl prašo taikyti reikalavimo užtikrinimo priemones ir įpareigoti anstolių (Duomenys neskelbiami) kontorą stabdyti vykdomąją bylą Nr. 0042/17/00210.

Pareiškėja 2018-07-18 elektroniniu paštu pateikė papildomus dokumentus, įrodančius, jog nuo 2017-08-01 iki 2018-07-17 Pareiškėjos sutuoktinis yra bedarbis, duomenis apie išmokėtas netekto darbingumo išmokas (išskaičius išskaitas), kurios sudaro 43,50 Eur/ mėn. (nuo 2018-01-01), pateikė banko sąskaitos išrašą, patvirtinantį pinigų likutį 2018-07-17 – 65,03 Eur, Pareiškėjai skirtą pensijos dydį (nuo 2018-01-01 – 140,23 Eur) ir Sodros po išskaitų pervedamą kas mėnesį sumą (84,13 Eur). Inspekcija taip pat 2018-07-13 elektroniniu paštu atsiuntė dokumentus, patvirtinančius, jog P.P.1 niekur nedirba ir jog Pareiškėjos vardu įregistruotas nekilnojamasis turtas (būstas) yra areštuotas.

Komisija, įvertinusi ginčo bylos medžiagą, konstatuoja, kad Pareiškėjos skundas tenkintinas iš dalies, Inspekcijos sprendimas tvirtintinas, tačiau Pareiškėja atleistina nuo 50 proc. apskaičiuotų GPM delspinigių mokėjimo.

Ginčas tarp šalių vyksta dėl Inspekcijos sprendimo, kuriuo Pareiškėjos 2018-02-06 prašymas atleisti ją nuo delspinigių ir baudos mokėjimo netenkintas. Komisijos posėdžio metu Pareiškėja ir jos atstovė sutiko su Inspekcijos pozicija, jog neįvykdžius MAĮ 141 str. 2 dalyje nustatytos privalomos sąlygos – nesumokėjus GPM ir / ar, kai GPM sumokėjimo terminas neatidėtas ar išdėstytas, nėra pagrindo nagrinėti atleidimo nuo baudos klausimo. Komisija konstatuoja, jog nagrinėjamos bylos ginčo ribas apsprendžia patikslintas Pareiškėjos reikalavimas – prašymas atleisti nuo 69740,94 Eur GPM delspinigių.

Nustatyta, kad LVAT 2016-07-14 nutartimi adm. byloje Nr. A-1378-556/2016 baigėsi Pareiškėjos mokestinis ginčas su Inspekcija. Teismas paliko nepakeistus mokesčių administratorių sprendimus ir buvo patvirtinta Pareiškėjos prievolė sumokėti į valstybės biudžetą: 58866,14 Eur GPM, 51637,51 Eur GPM delspinigius ir 5886,53 Eur GPM baudą. Pareiškėja 2018-02-06 kreipėsi į Inspekciją, prašydama atleisti ją nuo baudos ir delspinigių mokėjimo ir Inspekcija ginčijamu 2018-03-07 sprendimu Pareiškėjos prašymo netenkino, t. y. Pareiškėja nebuvo atleista nuo 69740,94 Eur GPM delspinigių ir 5886,53 Eur GPM baudos mokėjimo, nes, pasak Inspekcijos, nebuvo tenkintas nei vienas atleidimo nuo delspinigių pagrindas, nustatytas MAĮ 100 str., ir nėra įvykdyta privaloma MAĮ 141 str. 2 dalyje nustatyta sąlyga atleidimui nuo baudos, tai yra Pareiškėja GPM nesumokėjo, GPM sumokėjimo terminas nebuvo atidėtas ar išdėstytas.

Pareiškėja pateiktame skunde Komisijai laikosi pozicijos, kad ji turi būti atleista nuo visų jai apskaičiuotų bei nurodytų sumokėti delspinigių ir baudos remiantis MAĮ 100 str., kurio 1 dalyje nurodyta, kad mokesčių mokėtojas gali būti atleidžiamas nuo skaičiuojamų (apskaičiuotų), bet nesumokėtų (neišieškotų) delspinigių ar jų dalies, jeigu yra šio Įstatymo 141 str. 1 dalyje nustatytas pagrindas, taip pat kitais atvejais, kai delspinigius išieškoti netikslinga ekonominiu ir (ar) socialiniu požiūriu, kaip tai suprantama pagal šio Įstatymo 113 str. 1 dalies nuostatas. Pareiškėja teigia, kad per ilgą mokestinio ginčo trukmę (nuo 2009 m. gruodžio 31 d. iki 2016 m. liepos 14 d., kai buvo priimtas Pareiškėjai ir jos sutuoktiniui nepalankus galutinis teismo sprendimas) pasikeitė gaunamos pajamos – šiuo metu jos itin menkos (Pareiškėjos senatvės pensija ir Pareiškėjos sutuoktinio invalidumo pašalpa), abu yra bedarbiai, dėl Pareiškėjai ir jos sutuoktiniui priskaičiuotų delspinigių ir paskirtos baudos išieškojimo pradėtas vykdymo procesas, paskelbtos varžytinės vieninteliam turimam turtui – būstui (gyvenamajam namui), esančiam adresu: (Duomenys neskelbiami) (2012-02-01 Turto arešto aktas Nr. (23.16-08)-319-1423). Pareiškėja taip pat remiasi Konstitucinio Teismo doktrina, jog už teisės pažeidimus valstybės nustatomos poveikio priemonės turi būti proporcingos (adekvačios) teisės pažeidimui, turi atitikti siekiamus teisėtus ir visuotinai svarbius tikslus, neturi varžyti asmens akivaizdžiai labiau negu reikia šiems tikslams pasiekti, taip pat teisingumo, protingumo bei ir proporcingumo principais, ir atsižvelgiant į tai, kad baudų ir delspinigių išieškojimas šiuo atveju būtų netikslingas ekonominiu ir (ar) socialiniu požiūriu, prašo panaikinti Inspekcijos sprendimų dalis, kuriomis atsisakyta tenkinti Pareiškėjos prašymą, jį pakeisti tenkinant Pareiškėjos prašymą dėl delspinigių ir baudos panaikinimo ar jų sumažinimo bei įpareigoti antstolių Virginijos Meškauskienės ir Irmanto Gaidelio kontorą stabdyti vykdomąją bylą Nr. 0042/17/00210.

Komisija pažymi, jog mokesčių ginčų kategorijai priskiriami tik tie ginčai, kurie kyla tarp mokesčių mokėtojo ir mokesčių administratoriaus dėl sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo ar kito panašaus pobūdžio sprendimo, pagal kurį mokesčių mokėtojui naujai apskaičiuojamas ir nurodomas sumokėti mokestis, todėl Pareiškėjos prašymas dalyje dėl įpareigojimo antstolių (Duomenys neskelbiami) kontorą stabdyti vykdomąją bylą Nr. 004/17/00210 nepriklauso Komisijos kompetencijai (tai nėra mokestinis ginčas, kaip jis apibrėžtas MAĮ 2 str. 22 dalyje, kylantis tarp mokesčių mokėtojo ir centrinio mokesčių administratoriaus) ir laikytinas nenagrinėtinu.

Komisija, pasisakydama dėl Inspekcijos sprendimo pagrįstumo dėl MAĮ 141 str. 1 dalies 1–4 punktuose nustatytų atleidimo nuo delspinigių mokėjimo pagrindų, pažymi, kad Inspekcija savo sprendime detalai aptarė MAĮ 141 str. 1 d. 1, 2, 3, 4 punktuose įtvirtintus atleidimo nuo delspinigių mokėjimo pagrindus ir šių normų taikymo LVAT praktiką, kurių atkartojimas būtų perteklinis, ir pasisakė dėl šių nuostatų taikymo galimybių Pareiškėjos atžvilgiu. Komisijos vertinimu, Inspekcija tinkamai taikė ir aiškino teisės normas bei vertino faktines aplinkybes, konstatavusi, jog ginčo situacijoje nėra pagrindo atleisti Pareiškėją nuo delspinigių mokėjimo, remiantis MAĮ 141 str. 1 d. 1–4 punktuose nurodytais pagrindais.

MAĮ 100 str. 1 d. 3 punkte nustatyta, kad mokesčių mokėtojas gali būti atleidžiamas nuo skaičiuojamų (apskaičiuotų), bet nesumokėtų (neišieškotų) delspinigių ar jų dalies, kai delspinigius išieškoti netikslinga ekonominiu ir (ar socialiniu) požiūriu, kaip tai suprantama pagal šio Įstatymo 113 straipsnio 1 dalies 3 punktą, tai yra fiziniam asmeniui reikia valstybės paramos (asmuo yra pensinio amžiaus, invalidas, asmeniui reikalingas gydymas, medicininė profilaktika ir rehabilitacija, asmuo yra bedarbis, gauna socialinę pašalpą) arba tokia parama jau teikiama. Iš LVAT praktikos, aiškinančios atleidimo nuo delspinigių mokėjimo dėl sunkios mokesčių mokėtojo ekonominės–socialinės padėties taikymą (LVAT 2011-01-31 nutartis adm. byloje Nr. A-556-254/2011; 2011-04-18 nutartis adm. byloje Nr. A-556-221/2011, 2011-12-01 nutartis adm. byloje Nr. A-442-2900/2011, 2010-06-07 nutartis adm. byloje Nr. A442-807/2010), matyti, kad laikomasi nuoseklios pozicijos, jog pats mokesčių mokėtojo socialinis statusas (pensininkas, neįgalus asmuo, bedarbis) nesudaro pagrindo konstatuoti sunkią mokesčių mokėtojo padėtį; papildomai turi būti vertinama mokesčių mokėtojo turto, pajamų sudėtis ir tai, ar pajamos / turtas leidžia mokesčių mokėtojui įvykdyti mokesťines prievole. Paminėtina ir tai, jog laikomasi pozicijos, kad Įstatymo nuostatos negali būti taikomos vien tik formaliai, atsižvelgiant į mokesčių mokėtojo priklausymą tam tikrai socialinei grupei, kuriai valstybė paprastai teikia paramą. Asmuo, net ir priklausydamas atitinkamai socialinei grupei, gali turėti nemažai turto ir finansinių lėšų, o tokiu atveju jo atleidimas nuo delspinigių mokėjimo negalėtų būti pateisinamas ekonominiu ar socialiniu požiūriu.

Nagrinėjamo ginčo atveju Komisija, įvertinusi Pareiškėjos ekonominę (socialinę) padėtį apibūdinančias aplinkybes, kuriomis Pareiškėja grindžia savo prašymą atleisti ją nuo apskaičiuotų delspinigių mokėjimo, konstatuoja, kad mokesčių administratorius, vadovaudamasis MAĮ 100 str. 1 d. 3 punkto nuostatomis, pagrįstai neatleido Pareiškėjos nuo papildomai apskaičiuotų 69740,94 Eur GPM delspinigių mokėjimo. Pareiškėja skunde tvirtina, jog jos ir sutuoktinio pajamos yra mažos ir todėl apskaičiuotų delspinigių sumokėjimas apsunkintų šeimos finansinę padėtį ir būtų akivaizdžiai netikslingas socialiniu bei ekonominiu požiūriu. Tačiau iš byloje esančių dokumentų matyti, jog Pareiškėjai ir jos sutuoktiniui nuosavybės teise priklauso nekilnojamojo turto objektas, kuris yra areštuotas mokesťinės nepriemokos išieškojimui užtikrinti ir jo pardavimo pajamos galėtų būti panaudotos įsiskolinimams valstybės biudžetui padengti. Be to, Komisija pritaria Inspekcijos išvadai, jog Pareiškėja su sutuoktiniu 2004–2008 m. laikotarpiu gavo ženklų 1426513,74 Lt (413146,94 Eur) kitų su darbo santykiais nesusijusių ir ne individualios veiklos pajamų sumą, kuri, įvertinus praėjusį laikotarpį nuo minėtų pajamų gavimo, negali būti laikoma besąlyginiu pagrindu pripažinti, kad Pareiškėjos finansinė padėtis yra sunki, o pati Pareiškėja nepateikė jokių paaiškinimų ar įrodymų, kodėl per mokesťinio patikrinimo bei mokesťinio ginčo nagrinėjimo laiką (cit.): „...iš esmės pasikeitė mūsų <...> finansinės galimybės“. Atsižvelgdama į tai, Komisija sutinka su Inspekcijos vertinimu, jog Pareiškėjos ekonominė socialinė padėtis neatitinka sunkios ekonominės (socialinės) padėties sąvokos, apibrėžtos MAĮ 113 str. 1 d. 3 punkte.

Atsižvelgdama į išdėstytas aplinkybes, Komisija konstatuoja, jog nėra pagrindo atleisti Pareiškėją nuo 69740,94 Eur GPM delspinigių mokėjimo, vadovaujantis MAĮ 100 str. 1 dalies ir 141 str. 1 dalies nuostatomis.

Pareiškėja skunde bei jo atstovė mokesťinio ginčo nagrinėjimo Komisijos posėdyje metu išdėstė prašymą atleisti Pareiškėją nuo apskaičiuotų GPM delspinigių mokėjimo vadovaujantis

MAĮ 8 str. 3 dalyje įtvirtintais protingumo ir teisingumo administruojant mokesčius kriterijais. Pareiškėjos tvirtinimu, sprendžiant atleidimo nuo apskaičiuotų delspinigių klausimą, būtina atsižvelgti į tai, jog už visą mokesstinio ginčo laikotarpį apskaičiuotų delspinigių dydis yra neadekvatus tam tikslui, kurio yra siekiama, taip pat visos Pareiškėjai paskirtos sankcijos yra labai didelės, lyginant jas su papildomai apskaičiuota GPM suma, Pareiškėjos pajamomis ir valdomu vieninteliu turtu. Atsižvelgiant į pradėtą patikrinimo laiką nuo pažeidimo padarymo ir mokesstinio ginčo laikotarpį, susidaro beveik 7 metų laikotarpis, už kurį skaičiuojama sankcija. Pareiškėjos nuomone, tai akivaizdžiai per ilgas laikotarpis ir apskaičiuoti delspinigiai neatitinka teisingos pusiausvyros ir yra nepakeliama finansinė našta Pareiškėjai.

Pasisakydama nurodytuju ginčo aspektu Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad MAĮ 100 straipsnis yra speciali norma, skirta spręsti atleidimo nuo delspinigių klausimą, todėl ji negali būti supriešinama su MAĮ 8 straipsnio nuostatomis dėl bendrųjų (teisingumo, visuotinio privalomumo) principų taikymo mokesciniuose santykiuose. Tam, kad būtų užtikrinamas mokesčių mokėjimas į valstybės biudžetą, yra itin svarbus paties mokesčių administratoriaus vaidmuo, nes MAĮ 8 straipsnyje įtvirtinta teisingumo ir visuotinio privalomumo principo nuostata įpareigoja mokesčių administratorių užtikrinti efektyvų mokesčių administravimą vadovaujantis teisingumu ir protingumu pagrįstais kriterijais. Šiuo atveju siekti teisingumo reiškia siekti protingos skirtingų interesų pusiausvyros, atsižvelgiant į abiejų šalių interesus bei pareigas (mokesčių mokėtojo prievolę teisingai mokėti mokesčius ir mokesčių administratoriaus pareigą skatinti savanorišką mokesčių mokėjimą). Protingumo kriterijus reikalauja, kad mokesčių administratorius elgtųsi atidžiai, teisingai ir sąžiningai, taikydamas sankcijas už mokesčių įstatymų pažeidimus, atsižvelgtų į sunkinančias ir lengvinančias aplinkybes.

Pažymėtina, kad ir LVAT, nagrinėdamas mokesčių mokėtojų atleidimo nuo delspinigių ir baudų pagrindus, vadovaujasi ne tik MAĮ įtvirtintais atleidimo nuo delspinigių (baudų) pagrindais, bet ir laikosi pozicijos, kad sprendžiant mokesčių mokėtojų atleidimo nuo apskaičiuotų delspinigių (baudų) klausimus, turi būti vadovaujasi teisingumo ir protingumo kriterijais bei atsižvelgiama į KT suformuotą doktriną dėl skiriamų sankcijų už įstatymų pažeidimus (pavyzdžiui, 2011-10-10 nutartis adm. byloje Nr. A⁵⁵⁶-2343/2011, 2011-09-19 nutartis adm. byloje Nr. A⁵⁵⁶-3447/2011, 2011-10-10 nutartis adm. byloje Nr. A⁵⁵⁶-2544/2011, 2011-09-08 nutartis adm. byloje Nr. A⁵⁷⁵-2144/2011). KT ne kartą yra konstatavęs, kad konstituciniai teisingumo, teisinės valstybės principai suponuoja ir tai, kad už teisės pažeidimus valstybės nustatomos poveikio priemonės turi būti proporcingos (adekvačios) teisės pažeidimui, turi atitikti siekiamus teisėtus ir visuotinai svarbius tikslus, neturi varžyti asmens akivaizdžiai labiau, negu reikia šiems tikslams pasiekti; tarp siekiamo tikslo nubausti teisės pažeidėjus ir užtikrinti teisės pažeidimų prevenciją ir pasirinktų priemonių šiam tikslui pasiekti turi būti teisinga pusiausvyra (proporcingumas) (KT 2000-12-06, 2001-10-02, 2004-01-26, 2005-11-03, 2005-11-10 ir 2008-01-21 sprendimai).

Taigi, Komisija, įvertinusi Pareiškėjos argumentus dėl ilgo GPM delspinigių skaičiavimo laikotarpio, dėl jų dydžio (69740,94 Eur) neadekvatumo lyginant su Pareiškėjai papildomai apskaičiuota ir nurodyta sumokėti GPM suma (58866,14 Eur), atsižvelgdama į KT doktriną dėl skiriamų sankcijų už įstatymų pažeidimus (delspinigiai mokesčių teisėje taip pat traktuojami kaip sankcija, kuri gali būti taikoma asmeniui, laiku ar tinkamai neįvykdžiusiam pareigos mokėti mokesčius), vadovaudamasi teisingumo, protingumo, proporcingumo bei gero administravimo principais, įvertinusi ir tai, kad delspinigiai kartu yra mokesstinės prievolės įvykdymo užtikrinimo būdas, konstatuoja, jog Pareiškėja atleistina nuo 50 procentų, t. y. nuo 34870,47 Eur (69740,94 Eur x 50/100), jai apskaičiuotų GPM delspinigių mokėjimo.

Mokestinių ginčų komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, vadovaudamasi Mokesčių administravimo įstatymo 100 straipsnio 2 dalimi, 141 straipsnio 3 dalimi, 155 straipsnio 4 dalimi, n u s p r e n d ž i a:

1. Patvirtinti Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2018-03-07 sprendimą Nr. (21.199)500-56.
2. Atleisti Pareiškėją nuo dalies, t. y. 34870,47 Eur GPM delspinigių mokėjimo.
3. Pareiškėjos prašymą įpareigoti antstolių (Duomenys neskelbiami) kontorą stabdyti vykdomąją bylą Nr. 0042/17/00210 palikti nenagrinėtą.

Pagal Mokesčių administravimo įstatymo 159 str. 1, 3 ir 4 dalis mokesčių mokėtojas, nesutinkantis su Mokestinių ginčų komisijos sprendimo 1 ir 2 punktais, turi teisę juos apskūsti Vilniaus apygardos administraciniam teismui (Žygimantų g. 2, 01102 Vilnius). Pagal MAĮ 159 str. 2 dalį apskūsti Mokestinių ginčų komisijos sprendimą taip pat turi teisę centrinis mokesčių administratorius, tačiau tik tuo atveju, kai centrinis mokesčių administratorius ir Mokestinių ginčų komisija, sprenddami mokestinį ginčą (arba mokestinio ginčo metu), skirtingai interpretavo įstatymų ar kito teisės akto nuostatas. Skundas Vilniaus apygardos administraciniam teismui turi būti paduodamas ne vėliau kaip per 20 dienų po Mokestinių ginčų komisijos sprendimo įteikimo dienos.

Pagal Administracinių bylų teisenos įstatymo 20, 29 ir 31 straipsnius mokesčių mokėtojas, nesutinkantis su Mokestinių ginčų komisijos sprendimu dalyje dėl prašymo įpareigoti antstolių Virginijos Meškauskienės ir Irmanto Gaidelio kontorą stabdyti vykdomąją bylą Nr. 0042/17/00210 palikti nenagrinėtiną, per 1 mėnesį nuo jo gavimo dienos turi teisę apskūsti jį Vilniaus apygardos administraciniam teismui (Žygimantų g. 2, 01102 Vilnius).

Komisijos pirmininkė

Edita Galiauskaitė

Komisijos nariai

Rasa Stravinskaitė

Vilma Vildžiūnaitė

Andrius Venius